

De Westvlaamse witloofteelt in volle expansie

R. Sarrazyn, Werkleider bij het Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw

Witloof is een groente van Belgische origine. De teelt ontstond in het Brusselse tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw. Door het geleidelijk aan verbeteren van de teelttechniek nam de produktie toe en breidde de afzet bestendig uit. Vrij spoedig vond het Belgische witloof ook afzet in het buitenland, aanvankelijk in Frankrijk, en vervolgens in diverse Europese landen. De eerste oorlog bracht een onderbreking in de evolutie van de produktie en de export. Na de oorlog kon de teelt opnieuw vrij worden beoefend en groeide witloof uit tot een belangrijk Belgisch exportprodukt. Witloof bekleedde vele jaren in waarde de eerste plaats op de rangorde van de Belgische uitgevoerde groenten. Op de wereldmarkt bezat België een monopoliumpositie.

Gestimuleerd door interessante verkoopprijzen kende de witloofteelt de laatste tijd ook in andere landen, zoals Frankrijk en Nederland, een groeiende interesse. Hierdoor ondervinden de Belgische witloofproducenten een toenemende concurrentie vanuit Frankrijk en vooral vanuit Nederland.

De groeiende belangstelling in West-Vlaanderen voor de groenteteelt, heeft ook een toenemende interesse doen ontstaan voor witloof. Het mag zelfs eigenaardig genoeg genoemd worden dat deze evolutie zich niet vroeger heeft gemanifesteerd. De witloofteelt is immers ontstaan uit de teelt van cichoreiwortelen waarvan de produktie na wassen, snijden, drogen en branden werd gebruikt als grondstof voor de fabrikatie van de gekende cichorei die onder de vorm van poeder, korrels of pasta wordt aangewend voor de bereiding van dranken.

Het zwaartepunt van de cichoreiwortelteelt heeft steeds in West-Vlaanderen gelegen. Bescheiden pogingen om de witloofteelt in onze provincie ingang te doen vinden, kenden slechts een kortstondig bestaan. De initiatiefnemers kenden weinig navolgers. Dit was ondermeer het geval in de streek van Gits en Beernem. Wereldoorlog II betekende een definitief einde van deze pogingen. Wegens het nijpend tekort aan voedingsmiddelen en aan brandstof verdween het witloof nagenoeg volledig uit het Westvlaams teeltpatroon.

Doorbraak van de witloofteelt in West-Vlaanderen

Omstreeks 1970 is de toestand in West-Vlaanderen grondig veranderd. Aangespoord door de uitbreiding van de witloofproduktie in de ons omringende landen Frankrijk en Nederland en getroffen door het niet volgen van deze evolutie in de traditionele Belgische witloofstreek, besliste het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum te Beitem, Roeselare (Rumbeke) witloof in zijn on-

derzoeksprogramma op te nemen met het doel door onderwijs, onderzoek en voorlichting de witloofteelt in West-Vlaanderen te stimuleren.

Evolutie van het witloofareaal in de 3 voornaamste witloofproducerende landen (ha) (1)

Jaar	België	Nederland	Frankrijk
1970	3.801	2.383 (1971)	17.185 (1972)
1975	3.439	2.090	14.460
1980	3.379	3.243	14.123
1985	4.219	5.389	15.100
1986	4.276	6.121	17.900
1987	3.970	4.850	16.700
1988	4.079	5.208	-
1989	-	5.561	-

(1) Bron: NIS - CBS - Bulletin de Liaison des Endiviers.

De witloofproduktie geschiedde in ons land lange tijd volgens klassieke teeltmethodes. In Nederland en Frankrijk daarentegen waar de teelt van jongere datum is, zijn de telers minder belast met verouderde vooroordelen. Het witloof wordt er volgens meer rationele technieken geproduceerd. De teelt geschiedt er in meer humane omstandigheden en vaak tegen een lagere kostprijs. De bekomen kwaliteit is bevredigend en neemt steeds toe. Voor het behoud van onze concurrentiepositie is het van essentieel belang ook in België de witloofproduktie te moderniseren. In West-Vlaanderen, dat een jong produktiegebied is, heeft men dit goed begrepen.

In samenwerking tussen de onderzoekers van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw, de vertegenwoordigers van de producenten, de voorlichters uit het georganiseerd beroep en uit het Ministerie van Landbouw, werd een degelijk onderzoeksprogramma opgezet en met de steun van de Vlaamse Gemeenschap zorgde de provincie voor de nodige infrastructuur. Sinds 1974 werden jaarlijks kursussen ingericht voor volwassenen die hun bedrijf in de richting van de witloofproduktie wensten uit te bouwen. Een intensieve voorlichtingsaktie werd uitgewerkt om degenen die in de witloofteelt geïnteresseerd zijn, de nodige technische en bedrijfseconomische voorlichting te verschaffen. Jaarlijks werden studiedagen ingericht waarin de onderzoekers van het Centrum de jongste onderzoeksresultaten toelichtten en vreemde, zowel binnen- als buitenlandse onderzoekers en technici eveneens een niet onbelangrijke bijdrage leverden. Ook de witloof-

Foto: Inhel, Brussel

keuringen die jaarlijks werden georganiseerd en waaraan alle Westvlaamse witloofproducenten mogen deelnemen, kennen een grote belangstelling. Deze keuringen zijn vooral nuttig om de jongere producenten de passende weg te wijzen hoe de witloofkroppen moeten gesorteerd en verpakt worden. De bezoekers kunnen zich de visu vergewissen wat kwaliteitswitloof is en hoe het wordt gecommercialiseerd.

Al deze initiatieven leidden tot een gevoelige teeltuitbreiding. Dit moge trouwens blijken uit de hierna volgende NIS-gegevens.

Jaar	Het Rijk (ha)	W.-Vlaanderen (ha)	% aandeel
1970	3.801	22,34	0,6
1975	3.439	40,11	1,2
1980	3.379	197,00	5,8
1981	3.485	211,18	6,1
1982	3.542	237,33	6,7
1983	3.414	286,04	8,4
1984	3.809	331,52	8,7
1985	4.219	438,61	10,4
1986	4.276	516,31	12,1
1987	3.970	557,63	14,05
1988	4.079	630,30	15,45

De reële cijfers liggen gevoelig hoger dan de geciteerde. Volgens insiders zou het areaal beteeld met witloofwortelen in West-Vlaanderen reeds circa 1.500 ha beslaan, verdeeld over 350 producenten. Jaarlijks neemt de beteelde oppervlakte toe zowel door uitbreiding van bestaande bedrijven als door het oprichten van nieuwe bedrijven.

De evolutie van de Westvlaamse witloofproductie kan ook nagegaan worden aan de hand van de aanvoer in de cv Veiling te Roeselare waar een belangrijk deel van het witloof, geproduceerd in de provincie, wordt gecommercialiseerd.

Evolutie van de aanvoer en de prijs (F/kg) op de Veiling Roeselare

Jaar	Aanvoer (kg)	Prijs per kg (F/kg)	% aandeel in waarde van de aanvoer aan groenten
1970	147.213	13,76	0,8
1975	249.648	29,99	0,9
1980	1.782.850	32,99	5,1
1981	1.730.168	47,54	6,3
1982	2.230.220	42,45	6,8
1983	2.479.113	48,58	6,6
1984	3.248.889	54,19	8,9
1985	4.504.025	53,59	11,9
1986	7.485.144	31,78	11,7
1987	7.988.598	36,09	10,7
1988	9.123.294	38,89	13,1
1989	9.472.001	38,96	-

De Westvlaamse witloofproductie evolueert gunstig

Rationalisatie is voor de Westvlaamse witloofteelers geen ijdel woord. Boekhoudkundige gegevens verzameld door het Ministerie van Landbouw, dienst Tuinbouw, in samenwerking met het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw, op een aantal representatieve Westvlaamse witloofbedrijven tonen duidelijk aan op welke wijze de witloofproductie in onze provincie evolueerde.

De stijging van de gemiddelde oppervlakte per bedrijf en de daling van de arbeidsbehoefte per ha zijn merkwaardig. Beide zijn in hoofdzaak een gevolg van een ver doorgedreven mechanisatie en van een massale omschakeling van de teelt met dekgrond naar de hydrocultuur. De zwaardere investeringen die de hydrocultuur vergt, noopt de teler een grotere oppervlakte witloofwortelen te verwerken, hetgeen de witloofproducent toelaat de teelt op een meer rationele wijze te beoefenen.

Evolutie van enkele economische parameters van de Westvlaamse witloofteelt

Teeltjaar	Gemiddelde opbrengst kg/ha	Arbeidsbehoefte u/ha	Arbeidsrendement kg witloof/arbeidsuur	Gemiddelde oppervlakte met witloof (ha)	Kostprijs F/kg	
					ex. arbeid	incl. arbeid
1974-75	11.117	2.027	5,48	1,85	5,8	24,5
1975-76	11.025	1.774	6,21	1,98	7,1	28,2
1976-77	10.914	1.544	7,07	2,15	8,9	32,5
1977-78	13.595	1.849	7,35	2,46	8,1	38,5
1978-79	11.923	1.520	7,84	2,80	10,0	40,0
1979-80	13.304	1.553	8,57	2,94	10,5	41,1
1980-81	12.103	1.444	8,38	2,50	14,5	41,9
1981-82	12.985	1.461	8,89	2,78	14,5	46,8
1982-83	14.488	1.541	9,40	2,41	16,4	48,2
1983-84	12.804	1.346	9,51	3,06	18,7	49,8
1984-85	12.566	1.452	8,65	3,15	22,3	57,2
1985-86	12.986	1.303	9,97	3,84	20,6	50,7
1986-87	14.517	1.197	12,13	3,97	18,5	44,8
1987-88	13.293	1.063	12,50	4,22	20,5	47,2
1988-89	12.619	1.006	12,54	5,60	22,5	50,2

West-Vlaanderen streeft naar jaarrondeelt

Witloof was in ons land tot vóór enkele jaren een typische seizoengroente. Voor de bevoorrading van de buitenlandse markten waar het witloof vroeger vrijwel onbekend was en de laatste tijd een groeiende vraag bestaat, moet er naar gestreefd worden gans het jaar witloof aan te bieden. Een permanente bevoorrading is nodig om de vraag van de verbruiker levendig te houden en zo mogelijk te doen toenemen door het aantrekken van nieuwe consumenten.

De gewone teelt met dekgrond, zonder koelcelbewaring van de witloofwortelen, laat niet toe tijdens de zomermaanden witloof te produceren. De jaarrondeelt van witloof is enkel mogelijk bij de teelt in een voedingsoplossing met wortelen bewaard in koelcel. Deze teelttechniek wordt in West-Vlaanderen vrij algemeen toegepast. De evolutie van de hoeveelheden witloof tijdens de zomermaanden aangevoerd op de cv Veiling REO te Roeselare illustreren dit duidelijk.

Jaar	Juli	Augustus
1986	10.661 kg	22.989 kg
1987	42.246 kg	27.775 kg
1988	51.387 kg	33.816 kg
1989	53.558 kg	38.498 kg

Volgens gegevens verzameld door de rijkstuinbouw-ingenieurs uit het Vlaamse land zou het areaal witloof geproduceerd in een voedingsoplossing in de provincie Brabant en Oost-Vlaanderen samen +500 ha bedragen. In de provincie West-Vlaanderen is circa 65% van het witloof aangevoerd in de Roeselaarse veiling, afkomstig

van witloof geproduceerd in een voedingsoplossing en bedraagt het areaal wortelen op deze wijze geforceerd ongeveer 800 ha.

Witloof blijft belangrijk exportproduct

Witloof bekleedde lange tijd in waarde de eerste plaats van de uitgevoerde Belgische verse groenten. In 1970 bedroeg de export van Belgisch witloof bijna 60.000 ton om in 1975 te dalen tot 43.260 ton en tijdens het laatste decennium te schommelen tussen 30.000 en 35.000 ton met een waarde van circa 2 miljard frank.

De daling van de Belgische witloofexport is uitsluitend het gevolg van de gestegen produktie in Frankrijk en Nederland. De uitvoer van Belgisch witloof naar Frankrijk bedroeg in 1987 nagenoeg 50% van de uitvoer in 1975. Naar Nederland was dit nog 8%. De uitvoer van Belgisch witloof naar West-Duitsland liep in dezelfde periode met 30% terug maar bedroeg toch nog 5.440 ton en blijft de laatste jaren nagenoeg konstant dank zij een stijging van het verbruik in dit land. De uitvoer van Nederlands witloof naar de Duitse Bondsrepubliek steeg van 1.200 ton in 1974-75 naar 9.181 ton in 1987. De toenemende uitvoer van Belgisch witloof naar Italië en de USA is eveneens een pluspunt voor de Belgische Witloofteilers.

Witloof is een merkwaardige verrijking van het Westvlaams groentepakket. Zelfs bij toepassing van de meest moderne teeltmethodes blijft het een arbeidsintensief gewas dat toelaat per ha een hoog arbeidsinkomen te verwerven. Het is een fijne groente die door talrijke verbruikers nog onvoldoende bekend is. Het verbruik in Europa kan nog gevoelig toenemen. West-Vlaanderen moet er naar streven hiervan een rechtmatig aandeel van te verwerven.

KB - IMPORT-EXPORTSERVICE

Wie wil importeren of exporteren, komt al vlug terecht in een kluwen van formaliteiten. Vrij ingewikkeld om daarin z'n weg te vinden. De Kredietbank helpt u daarbij. Want met meer dan 50 jaar ervaring kennen wij beter dan wie ook het klappen van de import-exportzweep.

Om te importeren of te exporteren hoeft u echt niet groot te zijn. Maar kies dan wel een bank waarmee u het kunt worden.

Wij informeren via drie kanalen:

- De Import-Exportberichten
- De Landenbrochures
- De Import-Exportbrochures

Bestel onze gratis informatiebrochure door bijgaande

coupon op te sturen naar: **KREDIETBANK, CABG - Import - Exportpromotie - 8820 Broekstraat 56 1000 Brussel**

Dan kunt ook u weldra door uw import en export groot worden.

Stuur mij gratis:

- De maandelijkse Import-Exportberichten
- De Landenbrochures: Frankrijk
 Nederland Italië Bondsrepubliek Duitsland
 Spanje Groot-Brittannië
- De Import-Exportbrochures

Voor naam: _____ Naam: _____

Bedrijf: _____

Functie: _____ BTW-nr.: _____

Adres: _____ Nr. _____ Bus: _____

Postnr.: _____ Gemeente: _____

Beter met de bank van hier.